

פרשת וירא - שבת קודש

כב וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַהֲאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִי:

ט"ו אחר הדברים האלה. יש מרבותנו אומרים אחר דבריו של שטן שהיה מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פרו אחד או איל אחד אומר לו כלום עשה אלא בשביל בנו אלו הייתי אומר לו וזכח אותו לפני לא היה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל שהיה מתפאר על יצחק שמל בן שלש עשרה שנה ולא מחה אומר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני אלו אומר לי הקדוש ברוך הוא וזכח עצמך לפני לא הייתי מעכב: הנני. כך היא ענינתם של חסידים לשון ענוה הוא ולשון זמון:

(כ) וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יִחִידְךָ אֲשֶׁר־אַהֲבָתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אַרְצוֹ הַמִּזְרִיתָ וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל־אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִי:

ט"ז קח נא. אין נא אלא לשון בקשה אמר לו בבקשה ממך עמוד לי בזה הנסיון שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש: את בנך. אמר לו שני בנים יש לי אמר לו את יחידך אמר לו זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו אמר לו אשר אהבת אמר לו שניהם אני אוהב אמר לו את יצחק. ולמה לא גלה לו מתחלה שלא לערבבו פתאום ותזוזה דעתו עלי ותטרף וכדי לחבב עליו את המצוה ולתן לו שכר על כל דבור ודבור: ארץ המזרחית. ירושלים וכן בדברי הימים לבנות את בית ה' בירושלים בהר המזרחית. ורבנותו פירושו על שם שממש הוראה יצאה לישראל. ואונקלוס תרגמו על שם עבודת הקטרת שיש בו מור נרד ושאר בשמים: והעלהו. לא אמר לו שחטוהו לפי שלא היה תפץ הקדוש ברוך הוא לשחטו אלא להעלהו להר לעשותו עולה ומשהעלהו אמר לו הורידהו: אחד ההרים. הקדוש ברוך הוא מתהא הצדיקים (ס"א משהא לצדיקים) ואחר כך מגלה להם וכל זה כדי להרבות שכון וכן אל הארץ אשר ארצה. וכן ביונה וקרא עליה את הקריאה:

(ז) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמורוֹ וַיָּקַח אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֵצִי עֹלָה וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים:

ט"ח וישכם. נזדרזו למצוה: ויחבש. הוא בעצמו ולא צוה לאחד מעבדיו שהאכהה מקלקלת השורה: את שני נעיריו. ישמעאל ואליעזר שאין אדם חשוב ושאי לצאת לדרך בלא שני אנשים שאם יצטרף האחד לנקביו ויתרחק יהיה השני עמו: ויבקע. תרגמו וצלח כמו וצלחו הירדן לשון בקוע פיגדר"א בלע"ז:

(ח) בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיֵּשֶׁא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק:

ט"ט ביום השלישי. למה אחר מלהראותו מיד כדי שלא יאמרו הממו וערבבו פתאום וטרף דעתו ואילו היה לו שהות להמליך אל לבו לא היה עושה: וירא את המקום. ראה ענן קשור על ההר:

(ט) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נַעֲרָיו שְׁבוּ־לָכֶם הִנֵּה עֹם־הַחֲמֹר וְאֲנִי וְהַנַּעַר נִלְכָּה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוִה וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם:

ס"א עד כה. כלומר דרך מועט למקום אשר לפנינו ומדרש אגדה ארצה היכן הוא מה שאמר לי המקום כה יהיה זרעך: ונשובה. נתנבא שישבו שניהם:

(י) וַיָּקַח אַבְרָהָם אֶת־עֵצִי הָעֹלָה וַיִּשֶׂם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּקַח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכָלֹת וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם וַיַּחֲדּוּ:

ס"ב המאכלות. ספין. על שם שאוכלת את הבשר כמה דתימא וחרבי תאכל בשר. ושמכשרת בשר לאכילה. דבר אחר זאת נקראת מאכלת על שם שישאר אוכלים מתן שכרה: וילכו שניהם יחדיו. אברהם שהיה יודע שהולך לשחוט את בנו היה הולך ברגליו ושמחה כיצחק שלא היה מרגיש בדבר:

(י) וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר בְּנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהַעֲצִים וְאִיהָ הִשֵּׁה לְעֹלָה:

(י) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־לוֹ הִשֵּׁה לְעֹלָה בְּנִי וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם וַיַּחֲדּוּ:

ס"ג יראה לו השש. כלומר יראה ויבחר לו השש כלומר יראה ויבחר לו השש ואם אין שש: לעולה בני. ואף על פי שהבין יצחק שהוא הולך לשחט: וילכו שניהם יחדיו. בלב שוה:

(י) וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּשֶׂם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמָּעַל לָעֵצִים:

ס"ד ויעקד. ידיו ורגליו מאחוריו הידים והרגלים ביחד היא עקדה והוא לשון עקודים שהיו קרסליהם לבנים מקום שעוקדין אותן בו היה נכר:

(י) וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיָּקַח אֶת־הַמַּאֲכָלֹת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ:

(ס"ד) וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֵּאךְ יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִנִי:

ס"ה אברהם אברהם. לשון חבה הוא שכופל את שמו:

(כ) וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי־תִשְׁלַח יְדְךָ אֶל־הַנָּעַר וְאֶל־תַּעֲשֵׂה לוֹ מֵאוּמָה כִּי | עֲתָה יָדְעֵתִי כִּי־יֵרָא אֱלֹהִים אֵתָהּ וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יִחִידְךָ מִמֶּנִּי:

ס"ו אל תשלח. לשחוט. אמר לו אם כן לחנם באתי לכאן אעשה בו חבלה ואוציא ממנו מעט דם אמר לו: אל תעש לו מאומה: אל תעש בו מוספי עמה ידעתי. אמר רבי אבא אמר לו אברהם אפרש לפניך את שיחתי אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע וזוהי ואמרת קח נא את בנך עכשיו אתה אומר לי אל תשלח ידך אל הנער. אמר לו הקדוש ברוך הוא לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה כשאמרת לך קח מוצא שפתי לא אשנה לא אמרתי לך שחטוהו אלא העלהו אסקתיה אחתיה: כי עתה ידעתי. מעתה יש לי מה להשיב לשטן ולאומות התמהים מה היא חבתי אצלך יש לי פתחון פה עכשיו שרואים כי ירא אלהים אתה:

(ז) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה | יִרְאֶה אֲשֶׁר יֹאמֶר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יִרְאֶה:

ס"ז ה' יראה. פשוטו כתרגומו ה' יבחר ויראה לו את המקום הזה להשרות בו שכנתו ולהקריב כאן קרבנות: אשר ואמר היום. שיאמרו לימי הדורות עליו בהר ה' יראה הקדוש ברוך הוא לעמו: היום. הימים העתידין כמו עד היום הזה שבכל המקרא שכל הדורות הבאים הקוראים את המקרא הזה אומרים עד היום הזה על היום שעומדים בו ומדרש אגדה ה' יראה עקדה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות כדי שיאמר היום הזה בכל דורות הבאים בהר ה' יראה אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה:

(כ) וַיִּקְרָא מִלֵּאךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם שְׁנֵית מִן־הַשָּׁמַיִם:

ס"ח ויאמר כי נשבעתי נאם־יהוה כי יען אשר עשית את־הדבר הזה ולא חשכת את־בנך את־יחידך:

(ט) כִּי־בָרַךְ אַבְרָהָם וְהָרַבְּהָ אַרְבֵּה אֶת־זַרְעוֹ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכִחוּל אֲשֶׁר עַל־שִׁפְתֵי הַיָּם וַיִּרֶשׁ זָרַעַךָ אֶת־שַׁעַר אֲבִיבִי:

ס"ט ברוך אברהם. אחת לאב ואחת לבן: והרבה ארבה. אחת לאב ואחת לבן:

(י) וְהַתְּכַבְּרוּ בַּזָּרַעַךָ כָּל־גּוֹי הָאָרֶץ עֲקֹב אֲשֶׁר שָׁמַעַתָּ מִקְלִי:

(י) וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֶל־נַעֲרָיו וַיִּקְמוּ וַיִּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בְּבֵאֵר שָׁבַע:

ס"י וישב אברהם בבאר שבע. לא ישיבה ממש שהרי בחברון היה יושב שתיים עשרה שנים לפני עקדתו של יצחק יצא מבאר שבע והלך לו לחברון כמו שנאמר ויגר אברהם בארץ פלשתיים ימים רבים מרובים משל חברון הראשונים והם עשרים ושש שנה כמו שפרשנו למעלה:

(כ) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּגֵד וַיֹּגִי'. בְּשׁוּבוֹ מֵהַר הַמִּזְרִיתָ וַיָּגֵד אַבְרָהָם מִהְרֵהּ וַאֲמַר אֵלָיו הִנֵּה בְנִי שְׁחוּט כְּבֹר הִנֵּה הוֹלֵךְ בְּלֹא בָנִים הִנֵּה לִי לְהִשְׁיֹאוֹ אִשָּׁה מִבְּנוֹת עֵנָר אֲשָׁכּוּל וּמִמָּרָא בְּשׁוּרֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנוּלָהּ רַבְּקָה בַּת זִוְגוֹ וְזוֹהוּ: הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. הרהורי דברים שהיו על ידי עקדה: גם היא אף היא השותה משפחותיה למשפחות אברהם גם כן. מה אברהם שנים עשר ששטים שיצאו מעקב שמונה בני גבירות וארבע בני פלגש:

(כ) אֶת־עֹזֵן בָּכְרוֹ וְאֶת־בְּנוֹ אֲחִיו וְאֶת־קִמּוֹאֵל אָבִי אֲרָם:

(כ) אֶת־כְּנֹזֶה וְאֶת־כְּשֵׁד וְאֶת־חִזּוֹ וְאֶת־פִּלְדֵּשׁ וְאֶת־יִדְלָף וְאֶת־בְּתוּאֵל:

(כ) וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת־רַבְּקָה שְׁמִנָּה אֵלֶּה יִלְדָּה מִלִּפְּהָ לְנָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם:

ס"י ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ב את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ג את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ד ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ה את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ו את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ז ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ח את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ט את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"י ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ב את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ג את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ד ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ה את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ו את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ז ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ח את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ט את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"י ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ב את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ג את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ד ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ה את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ו את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ז ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ח את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ט את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"י ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ב את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ג את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ד ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ה את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ו את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ז ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ח את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ט את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"י ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ב את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ג את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ד ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ה את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ו את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ז ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ח את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ט את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"י ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו אלא בשביל פסוק זה:

(כ) וּפְלִינְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וְתִלְדַּר גַּם־הוּא אֶת־טִבְחָה וְאֶת־נַחֲמָשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:

ס"ב את־עוזן בכרו ואת־בנו אחיו ואת־קמואל אבי ארם:

ס"ג את־כנזֶה ואת־כשֵׁד ואת־חזוֹ ואת־פלדֵשׁ ואת־ידלָף ואת־בתואל:

ס"ד ובתואל ילד את רבקה. כל היחסין הללו לא נכתבו א